

PŘEDMLUVA

Za první zákonnou úpravu mezinárodního práva soukromého na našem území můžeme považovat **Výsady Soběslava** (1173–1178),¹ které tvoří soubor kolizních norem řešící střet práv domácího obyvatelstva a Němců. Soběslavova listina je nejstarší úřední dokument, v němž se odráží počáteční období městského života v našich zemích a odvolává se již na knížete Vratislava jako skutečného původce výsad. Soběslavovo privilegium se dochovalo v pozdní confirmaci Jana Lucemburského z roku 1319 obsahující dřívější confirmace Přemysla Otakara II. a Václava I. Ani confirmace Jana Lucemburského se však nedochovala v originále. Znění Soběslavova privilegia i texty mladších confirmací známe dnes pouze ze dvou opisů, z nichž starší pochází z počátku (okolo roku 1407 zapsané do *Primus Liber vetustissimus Privilegiorum, Statutorum et Decretorum Veteris Urbis Pragensis*) a mladší z poloviny 15. století (novoměstský právní rukopis z roku 1448).²

Další právní úpravu vztahů s cizinci představovala **Židovská statuta** (*Statuta Judaeorum*) Přemysla Otakara II. (1254–1262), která upravovala zejména oblast zastavárenství a která zařazovala Židy pod jurisdikci panovníka, jemuž platili daně a on jim poskytoval právní ochranu.³ Originální listina se nedochovala a její text je znám až z pozdějších listin. Text privilegia Přemysla Otakara II. vy-

¹ „Já Soběslav, vévoda Čechů, oznamuji všem nynějším i budoucím, že přijímám ve svou milost a ochranu Němce, kteří bydlí v pražském podhradí, a přeji si, aby tito Němci, tak jako jsou od Čechů odlišni rodem, tak také od Čech a jejich zákona či obyčeje byli odděleni. Povoluji tudíž těmto Němcům, aby žili podle zákona a spravedlnosti Němců, jak to měli od doby mého děda krále Vratislava.“ (Viz VANĚČEK, V. a kol. *Prameny k dějinám státu a práva v Československu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967, s. 30.)

² Zmínky o cizincích můžeme nalézt např. v: STARÝ, M. *Cizozemci a spoluobyvatelé: Udělování českého obyvatelského práva (inkolátu) v době předbělohorské*. 1. vydání. Praha: Auditorium, 2018. 768 s. ISBN 978-80-87284-67-4; TADRA, F. *Kulturní styky Čech s cizinou až do válek husitských*. Nákl. jubilejního fondu Král. České společnosti nauk, 1897. 436 s.; KALOUSEK, J. *České státní právo*. Nákl. kněhtiskárny J. S. Skrejšovského, 1871. 595 s.; KEJŘ, J. *K privilegii knížete Soběslava II. pro pražské Němce*. In: *Právněhistorické studie*. Praha: Akademia, 1969. Sv. 14, s. 241–258.

³ § 1. *Při sporech týkajících se židů či jejich majetku nesmí křesťan svědčit proti židovi bez dalšího křesťanského nebo židovského svědka.*

§ 2. *Tvrdí-li křesťan, že má u žida nějakou zástavu a ten to popře, ověří se židovo tvrzení přísahou.*

§ 3. *Tvrdí-li křesťan, že svou věc zastavil u žida za nižší obnos, než tvrdí žid, ověří se židovo tvrzení přísahou.*

§ 4. *Tvrdí-li ovšem žid, že půjčil křesťanovi peníze za zástavu bez svědků, postačuje přísaha křesťana.*

§ 5. *Žid může přijmout do zástavy všechny předměty, kromě zakrvavených, mokrých a posvátných rouch.*

cháží z listiny vydané roku 1244 Fridrichem II., vévodou rakouským a štyrským. Přemysl Otakar II. platnost tohoto právního dokumentu sám ještě potvrdil roku 1255 v Kroměříži a roku 1268 v Brně. Statuta potvrdil také na počátku své vlády

§ 6. Prohlásí-li křesťan, že zástava nacházející se u žida mu pochází z krádeže, stačí, když žid složí přísahu, že zástavu přijal, aniž by o krádeži věděl. Židovi musí být za takovou zástavu pak zaplacená plná částka včetně úroků.

§ 7. Pouhá přísaha žida, že křesťanská zástava přišla nazmar požárem nebo že byla ukradena, postačuje k tomu, aby byl žid osvobozen od poskytnutí náhrady.

§ 8. Spory mezi židy nemá řešit městský rychtář, nýbrž samotný král, kníže nebo nejvyšší zemský komoří.

§ 9. Za zranění žida musí křesťan zaplatit panovnické komoře 12 hřiven ve zlatě a zraněnému židovi 12 hřiven ve stříbře a náklady na léčení.

§ 10. Zabije-li křesťan žida, bude křesťan souzen příslušným soudem a navíc veškerý jeho majetek připadne panovníkovi.

§ 11. Zbije-li křesťan žida, aniž by židovi tekla krev, zaplatí křesťan 4 hřivny ve zlatě panovnické komoře a 4 hřivny ve stříbře zbitému židovi. Pokud křesťan není schopen zaplatit, bude mu useknuta ruka.

§ 12. Židé mají na celém ovládaném území svobodu pohybu a platí cla ve stejné výši jako křesťané.

§ 13. Při převozu mrtvého nesmí být od židů požadováno jakékoli clo.

§ 14. Jakékoli poškození židovského hřbitova se trestá smrtí a připadnutím veškerého majetku provinilého panovnické komoře.

§ 15. Poškození synagogy se trestá pokutou 2 talentů.

§ 16. Bude-li židovi jeho rychtářem uložena pokuta nazývaná wandel, zaplatí žid pouze 12 denárů.

§ 17. Za nedostavení se před soud zaplatí žid pokutu 4 denáry, stane-li se tak však potřetí, zaplatí 36 denárů.

§ 18. Zraní-li žid žida, zaplatí viník pokutu 2 talenty.

§ 19. Přísahat na Tóru musí žid pouze tehdy, je-li předvolán před panovníka.

§ 20. Pokud není vrah žida známý, je podezřelý postaven před „Boží soud“.

§ 21. Znásilní-li křesťan židovku, bude mu useknuta ruka.

§ 22. Židovský rychtář přednese spor mezi židy před městského rychtáře, jen pokud k tomu bude vyzván.

§ 23. Pokud křesťan vyplatil od žida zástavu, aniž by během jednoho měsíce zaplatil také úroky, vznikají úroky z úroků.

§ 24. Židovské domy jsou osvobozeny od povinnosti poskytovat nocleh.

§ 25. Půjčí-li žid peníze pozemkovému magnátovi za zastavený statek nebo listinu, přidělí mu panovník jinou zástavu.

§ 26. Unese-li muž nebo žena židovské dítě, má s nimi být zacházeno jako se zloději.

§ 27. Má-li žid u sebe křesťanskou zástavu po dobu celého roku a nepřevyšuje-li již cena zástavy zapůjčenou částku, může žid po upozornění rychtáře zástavu prodat.

§ 28. Vykoupení zástavy se nesmí požadovat během židovských svátků.

§ 29. Odcizí-li křesťan židovi zástavu nebo odebere-li mu ji násilím, bude křesťan těžce potrestán jakožto škůdce panovnické komory.

§ 30. Soudní pře proti židovi se musí odehrávat jedině v synagoze, kromě případu, kdy bude žid předvolán před panovníka.

Latinsky dostupné z: <http://147.231.53.91/src/index.php?s=v&cat=25&bookid=264&page=138>.

1.5 Novověk a překonání statutární teorie

1.5.1 Američtí právníci v 19. století

Na myšlenky holandských právníků navazuje²⁰ počátkem 19. století **Joseph Story** (1779–1845) ve svém díle *Commentaries on the Conflict of Laws* (1834). Joseph Story je významná postava amerických právních dějin, byl to dlouholetý (1812–1845) a zároveň nejmladší soudce Nejvyššího soudu Spojených států amerických. Je považován za tvůrce americké právní vědy a v právních dějinách je proslaven zejména svou činností v případě **Amistad**. Je také autorem *Commentaries on the Constitution of the United States* z roku 1833.

Samotný J. Story uvádí jako základní předpoklad pro rozvoj pravidel pro styk (*intercourse*) mezi národy právě mezinárodní obchod (*commerce is now absolutely universal among all countries*²¹). A bez obecně uznávaných pravidel pro smlouvy, manželství, poslední pořízení a dědění ze zákona by mezi národy došlo ke zmatení všech práv a právních prostředků, což by vedlo k zničení posvátnosti smluv a k nejistotě ohledně vlastnictví (*destroy the sanctity of contract and the security of property*²²). Podle J. Storyho je zřejmé, že zákony nemohou působit mimo území státu, který je vydal. Ovšem, a právě zde navazuje na Boullenoise, je možno tuto zásadu teritoriality prolomit s ohledem **na obecné a veřejné blaho** (*public and general welfare*²³). J. Story považuje všechny **státy za nezávislé a rovné** co do postavení, což znamená (mimo jiné), že právo státu nemůže platit mimo jeho území. Tuto myšlenku dokládá **citací z Digest císaře Justiniana**:

Dig. 2.1.20

Paulus 1 ad ed.

Extra territorium ius dicenti impune non paretur. Idem est, et si supra iurisdictionem suam velit ius dicere.

Je možné beztretně neuposlechnout příkaz toho, kdo vykonává svou soudní pravomoc mimo jemu svěřené území. Totéž platí také v případě, kdy chce někdo nařizovat nad rámec své soudní pravomoci.

To, co platilo mezi římskými magistráty, platí i mezi svobodnými národy.

Angloamerická doktrína přejímá od nizozemské školy zásadu teritoriality, ba dokonce tuto zásadu povyšuje J. Story na zásadu základní (***the first and most ge-***

²⁰ Je ovšem třeba podotknout, že samotný J. Story se odvolává spíše na svého francouzského předchůdce Boullenoise, než na o století starší holandské právníky.

²¹ STORY, J. *Commentaries on the Constitution of the United States: With a Preliminary Review of the Constitutional History of the Colonies and States, Before the Adoption of the Constitution*. Legacy Filiquarian, 2010, s. 5.

²² Tamtéž.

²³ Tamtéž.

neral maxim),²⁴ stejně jako nizozemská škola přiznává obecnou platnost osobním statutům a věcné statuty podle ní platí pouze na území státu, který je vydal.

Žádný stát nebo národ nemůže svým právem přímo ovlivňovat majetek, který se nachází mimo jeho vlastní území, nebo osoby, které mají bydliště **mimo jeho území**. Na druhou stranu však žádný národ nebude trpět právní nařízením, které by bylo ke škodě jeho občanům. Pokud bude pochybné, který ze dvou právních řádů bude použit, bude **mít přednost vlastní právo**. Základem uznávání cizího práva na vlastním teritoriu je jeho užitečnost pro obchod a mezinárodní styk. Toto uznávání cizího práva je založeno na mlčenlivém souhlasu (*convenience and tacit consent*) a má svůj původ v mezinárodní zdvořilosti (*comity of nations*).²⁵ Tato zdvořilost je pro J. Storyho nejvyšší morální povinností (*paramount moral duty*),²⁶ proto nesmí být uznání cizího práva v rozporu s oprávněnými zájmy obyvatel domovského státu. Proto může být odmítnuta aplikace cizího právního pravidla, která se jeví jako nemorální nebo v rozporu se společenským směřováním země (*impolitics*). V mnohých případech totiž odmítnutí cizí jurisdikce přinese méně nespravedlnosti než její připuštění.

K zásadě teritoriální nedotknutelnosti a zásadě o mezinárodní zdvořilosti přistupuje ještě **učení o nabytých právech** (*vested rights*). Podle něho má stát povinnost chránit práva, kterých bylo **nabyto v cizině**, v souladu s příslušným cizím právním řádem. Děje se to tak, že soudce sice neaplikuje cizí právo, ale poskytuje ochranu subjektivním právům, jež byla řádně získána na základě cizího práva (*duly acquired rights*). Z toho pak vyplývá, že soudy zásadně nemají pohlížet na normy cizích států jako na právo, ale jako na skutkové okolnosti, jež jsou podmínkou pro získání toho kterého subjektivního práva.

1.5.2 Němečtí právníci v 19. století

Počátek moderního období mezinárodního práva soukromého znamenají názory, které zastávali významní němečtí právníci, zabývající se římským právem a působící v první polovině 19. století, a to Carl Georg von Wächter a Friedrich Carl von Savigny, kteří významně přispěli k překonání statutární teorie.

Prvním z nich je **Carl Georg von Wächter** (1797–1880). Svými současníky byl označován za největšího německého právníka všech dob (což nijak nepřekvapuje, neboť dosáhl nejvyššího úřadu ve Spolku německých právníků). Působil u vrchního apelačního soudu v Lübecku, jako profesor právní vědy a rektor

²⁴ STORY, J. *Commentaries on the Constitution of the United States: With a Preliminary Review of the Constitutional History of the Colonies and States, Before the Adoption of the Constitution*. Legacy Filiquarian, 2010, s. 19.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž.

2.4 Věcná práva

ABGB	č. 41/1948 Sb.	č. 97/1963 Sb.	č. 91/2012 Sb.
<p>§ 300 Rozhodné právo pro věci nemovité a movité</p>	<p>§ 36 Rozhodné právo pro věci nemovité a movité</p> <p>§ 37 Rozhodné právo pro přepravované věci</p> <p>§ 38 Zápis do veřejných knih</p> <p>§ 39 Pravomoc</p>	<p>§ 5 Rozhodné právo pro věci nemovité a movité</p> <p>§ 6 Rozhodné právo pro přepravované věci</p> <p>§ 7 Zápis do veřejných knih</p> <p>§ 8 Vydržení</p> <p>§ 37 Pravomoc</p>	<p>§ 68 Pravomoc pro práva k nemovitým věcem</p> <p>§ 69 Rozhodné právo pro věci nemovité a movité</p> <p>§ 70 Vznik a zánik práv ke hmotným věcem movitým</p> <p>§ 71 Zápis do veřejných knih</p> <p>§ 72 Vydržení</p> <p>§ 73 Svěřenský fond nebo obdobné zařízení</p> <p>§ 85 Prorogační úmluva</p> <p>§ 86 Sjednání příslušnosti zahraničního soudu</p>

2.4.1 ABGB⁵¹

2.4.1.1 Rozhodné právo pro věci nemovité a movité

§ 300

Nemovité věci jsou podřízeny zákonům okrsku, ve kterém leží; všeliké jiné věci však podléhají stejným zákonům jako osoba jejich vlastníka.

⁵¹ Viz SEDLÁČEK, J., ROUČEK, F. *Komentář k Československému občanskému zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2013. 5424 s. ISBN 80-85963-60-4. Reprint z let 1935 až 1937, s. 228–331.

Nemovitě věci „jsou podřízeny zákonům okrsku, ve kterém leží“, tudíž o věcných právech k nemovitostem platí tzv. *reálný statut*, neboť se spravují právním řádem místa, kde věc je (*lex rei sitae*). Proto tento právní řád, pokud jde o nemovitosti, platí o vlastnictví, o užitkovém vlastnictví, o držbě, o zástavním právu, o služebnostech, o reálných břemenech, o **dlouhodobém pachtu polních pozemků** (*emphyteusis*), o **právu stavby na cizím pozemku** (*superficies*), o právu stavby. A to platí o **vzniku i zániku věcných práv k nemovitostem** (zejména, jaká věcná práva mohou být zřízena, jakým způsobem se jich nabývá a jakým pozbývá; o vydržení, o vyvlastnění), o jejich obsahu (jaké jsou jejich právní následky, jaké je postavení vlastníka, držitele, zástavního věřitele atd.) a o jejich zákonných omezeních (např. zákonnými služebnostmi). Otázky týkající se osobní způsobilosti k nabývání nebo zcizování (zřizování) práv k nemovitostem posuzují se samozřejmě podle personálního statutu. Otázku, jak se nabývá věcných práv (smlouvy věcné), nutno odlišit od otázek právního důvodu (osobního nároku, obligační smlouvy) na zřízení, převod nebo zrušení věcných práv. **Zápisy do zdejších veřejných knih** se vždy posuzují podle tuzemských předpisů.

Movité věci „podléhají stejným zákonům jako osoba jejich vlastníka“, tudíž platí zásada „*mobilia sequuntur personam domini*“ (movité věci sledují vlastníka). Tato zásada je však při některých otázkách nedostačující (např. jde-li o *res nullius* nebo je-li vlastnictví sporné). Proto doktrína i judikatura vykládá § 300 tak, že ho má použít jen, jde-li o právní osoby majetkových podstat (v právu dědickém, rodinném a konkursním), jinak však, že platí (stejně jako, jde-li o nemovitosti) *reálný statut*, tedy právní řád místa, kde věc je (*lex rei sitae*). Proto tento právní řád, pokud jde o movitosti, platí o vlastnictví, o užitkovém vlastnictví, o držbě, o zástavním právu, o služebnostech. A to platí o **vzniku i zániku věcných práv k movitostem** (zejména také o vydržení a o vyvlastnění, jakož i o tom, které věci jsou bez vlastníka nebo *extra commercium*), o jejich **obsahu** (jaké jsou jejich právní následky, jaké je postavení vlastníka, držitele, zástavního věřitele atd.) a o jejich zákonných **omezeních**. Otázky týkající se osobní způsobilosti a otázky týkající se právního důvodu (osobního nároku) se posuzují jako u nemovitých věcí.

Movité věci mohou své **místo změnit**. Tím se *mění i právní řád* rozhodný pro jejich právní osud, takže nadále jsou podrobeny novému právnímu řádu (novému *lex rei sitae*) a věcná práva k nim mohou nadále vzniknout, změnit se anebo zaniknout skutečnostmi, které podle dřívějšího právního řádu byly irelevantní. Rozhodný je právní řád místa, ve kterém se movitá věc nalézala *v době uskutečnění skutkové podstaty*, která má působit vznik, změnu nebo zánik věcných práv. Z této zásady platí dvě výjimky: o právech **nabytých** a o **vydržení**. Pokud jde o *práva nabytá* a vzniklá za vlády dřívější *lex rei sitae*, platí **nadále** (i kdyby podle nové *lex rei sitae* nemohla vzniknout), ledaže nová *lex rei sitae* nejen pro vznik, nýbrž i pro trvání takového práva požaduje splnění určitého trvajícího

předpokladu. Pokud jde o *vydržení*, platí právní řád místa, kde movitá věc byla v době, která se uvádí jako **počátek** vydržení, ale vydržitel může se dovolávat právního řádu místa, v němž se vydržení dovršuje. Vydržení však bude počítáno teprve od okamžiku, kdy se ona věc octla v místech tohoto právního řádu.

2.4.2 Zákon č. 41/1948 Sb.⁵²

2.4.2.1 Rozhodné právo pro věci nemovité a movité

§ 36

Věcná práva k hmotným věcem nemovitým i movitým a držba těchto práv se spravují právním řádem místa, kde věc jest.

Jestliže zásada, že **nemovitosti** podléhají právnímu řádu místa, kde leží, je nepochybná a přetrvává celé věky až dodnes, vyskytující se ať v psané, či nepsané formě v zákonech všech států (poloha nemovitosti je nesporně nejpřirozenějším určovatelem rozhodného práva), není tomu tak u movitostí. Starší nauka vycházela (nejprve pro obor dědického práva) z představy, že u **movitostí** rozhoduje právní řád určený personálním vlastnickým statutem, tj. tehdy určeným podle bydliště. Vyjadřovalo se to ve slavných úslovích „movitosti sledují osobu“ (*mobilia personam sequuntur*), nebo poněkud obrazně „movitosti lpí v kostech“ (*mobilia ossibus inhaerent et personam comitantur*). Základem byla buď představa, že movitá věc, pokud není příslušenstvím nemovitosti, nemá polohu a spadá pod personální statut, nebo se pracovalo s domněnkou, že movitá věc je v sídle vlastníka.

Neudržitelnost, nedostatečnost a strukturální vadnost ustanovení o rozhodnosti práva vlastnickovy osoby u movitostí byla v 19. století objevena s naprostou určitostí a vědecky odůvodněna (zejména Savignym). Nakonec zvítězilo přesvědčení, že věcně právní poměry u movitostí jsou určovány zákonem **místa polohy**, a toto přesvědčení vniklo i do zákonodárství. Zásada, že o movitostech rozhoduje zákon vlastníka, se promítala v první řadě na obor práva dědického a manželského majetkového práva. Mělo se totiž zamezit, aby o každé jednotlivé věci patřící ke jmění platil odchylný řád. Odchylné posuzování nemovitostí (podle polohy věci) a movitostí (podle zákona vlasti) vede k roztržení dědického statutu. V oboru manželského majetkového práva bylo dosaženo jednotného neproměnného statutu. Dnes panující mínění nepovažuje už dědické právo nebo manželské majetkové právo za nějaké zvláštní právo na věcech. Z naznačených důvodů je tedy zřejmé, proč u věcných práv k věcem movitým, počítajíc v to držbu, je rozhodný právní řád místa, kde věc je (§ 36). Logickým domyšlením je ustanovení § 37 i § 38.

⁵² Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1948ns/tisky/t0379_01.htm.

2.4.2.2 Rozhodné právo pro přepravované věci

§ 37

Vznik a zánik věcných práv k hmotným věcem movitým se spravují právním řádem místa, kde věc byla v době, kdy se stala událost, o kterou se opírá vznik nebo zánik onoho práva.

2.4.2.3 Zápis do veřejných knih

§ 38

Ustanovení daná v právním řádu místa, kde nemovitost jest, o zápisech do veřejných knih platí i tehdy, když právní důvod vzniku, zániku, obmezení nebo převodu knihovního práva jest posuzovati podle právního řádu cizího.

2.4.2.4 Pravomoc

§ 39

Zdali se dopouští vlastnická žaloba proti držiteli a pokud se dopouští, jest rozhodnouti podle právního řádu místa, kde věc byla v době, kdy držba vznikla.

Ustanovení § 39 pojišťuje zájmy bezelstného nabyvatele. Dosahuje na případy, kdy podle rozhodného práva nenabyl poctivý nabyvatel věci vlastnictví, avšak v dotčené zemi existují určitá omezení vlastnické žaloby daná na ochranu poctivého nabytí, tak např. časová omezení pro uplatnění vlastnických práv žalobou, restituční závazky vlastníka k náhradě nákladů učiněných nabyvatelem apod.

2.4.3 Zákon č. 97/1963 Sb.⁵³

2.4.3.1 Rozhodné právo pro věci nemovité a movité

§ 5

Věcná práva k nemovitostem i k věcem movitým se řídí, pokud v tomto zákoně nebo ve zvláštních předpisech není stanoveno jinak, právem místa, kde věc je.

2.4.3.2 Rozhodné právo pro přepravované věci

§ 6

Vznik a zánik věcných práv k věcem movitým řídí se právem místa, kde věc byla v době, kdy nastala skutečnost, která zakládá vznik nebo zánik tohoto

⁵³ Dostupné z: http://www.psp.cz/eknih/1960ns/tisky/t0145_01.htm.

práva. Jde-li o věc, která se podle smlouvy přepravuje, posuzuje se vznik a zánik těchto práv podle práva místa, odkud byla věc odeslána.

2.4.3.3 Zápisi do veřejných knih

§ 7

Ustanovení o zápisech do veřejných knih platí v místě, kde nemovitost je, se použijí i tehdy, když právní důvod vzniku, zániku, omezení nebo převodu knihovního práva se posuzuje podle jiného právního řádu.

2.4.3.4 Vydržení

§ 8

Vydržení se řídí právem místa, kde byla věc na počátku vydržovací doby. Vydržitel se však může dovolat právního řádu státu, na jehož území se vydržení vykonalo, jestliže od doby, kdy věc byla v tomto státě, jsou podle právního řádu tohoto státu splněny všechny podmínky vydržení.

Práva věcná (§ 5 až 8) jsou upravena v podstatě shodně s dosavadní úpravou a spočívají na obecně uznávaném hraničním určovateli, jímž je **poloha věci (*lex rei sitae*). Odchylnka od dosavadní úpravy spočívá v tom, že ustanovení o **vydržení** byla zařazena mezi věcná práva a dále v tom, že se vynechává ustanovení dosavadního § 39 zákona č. 41/1948 Sb., o **vlastnické žalobě proti držiteli věci**. Toto ustanovení bylo vynecháno jednak proto, že by jeho převzetí odporovalo nové občanskoprávní úpravě, jednak proto, že se v praxi úplně vystačí s ustanovením § 6. Nově je upravena otázka **věcných práv k přepravovaným věcem**. Světová praxe se v tomto směru velmi různí. Československá osnova přijala jako hraniční ukazatel **místo odeslání**, který lépe vyhovuje potřebám praxe, poněvadž není jisto, zda věc, která se přepravuje, dojde vůbec do místa určení a nebylo by správné, aby se věcné právo řídilo právním řádem místa, kde věc nikdy nebyla.**

2.4.3.5 Pravomoc

§ 37

(1) Pravomoc československých soudů v majetkových sporech je dána, je-li dána podle československých předpisů jejich příslušnost.

(2) Pravomoc československých soudů v majetkových sporech může být založena také písemnou úmluvou stran. Věcnou příslušnost československých soudů nelze však takovou úmluvou měnit.

(3) Československá organizace může pro majetkové spory písemně ujednat i příslušnost cizozemského soudu.